

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik hetenkint egyszer, vasárnapon.

Előfizetési ár:

Egész évre 4 frt = 8 korona, félévre 2 frt = 4 korona,
negyedévre 1 frt = 2 korona.
Egyen szám ára 10 kr. = 20 filler.

Felelős szerkesztő:

WITTINGER ANTA L.

Kiadó és laptulajdonos:

FEIGL GYULA.

Előfizetési pénzek és reklamációk a kiadótulajdonoshoz, Feigl Gyula nyomdászhoz (városkör 81) intézendők. Nyilvter sora 40 fr. — Hirdetések nagyság szerint.

Idegenforgalmunk.

Az idegenforgalom ma már ép olyan fontos közgazdasági faktorává lett valamely országnak, mint akár a kereskedelem, a gyári ipar vagy a mezőgazdálkodás. Vannak országok, melyek jólétük tetemesebb részét az idegenforgalomnak köszönik, mint pl. Svájc és Olaszország, hol az idegenek elmaradása a lakosság széles rétegei számára nagy veszteséget, sőt a nyomort jelentené. Avagy Páris, volna-e az a tündöklő világváros — idegen nélkül?! Iparkodnak is kormányok és városi hatóságok, valamint különböző egyesületek egyes vidékek, városok, fürdő- és üdülőhelyek látogatottságának lehető emelésére, nem sajnálván sem áldozatkészséget, sem fáradságot arra nézve, hogy mindazt, a mi az idegenre vonzó erőt gyakorolhatna, már jó előre a világsajtó útján közzétegyék.

Volt idő, mikor mi itt Köszegen is bizonyos előszeretettel foglalkoztunk az idegenforgalom emelésével. Prosurákat adtak ki városunk előnyös fekvéséről, egészséges levegőjéről és olcsóságáról; némi sikert is arattunk az emberek idevonásával, de aztán csakhamar ott voltunk, ahol előbb: nem jön ide senki, vagy aki egyszer meg is látogatta Köszegét, másodszor ritkán, harmadszor meg már semmiképp sem akar körünkbe jönni. Pedig meg vannak a városnak ama kellékei, melyek nyáron át a nagyvárosiaknak az üdülést biztosítják; meg van a szép vidék, az egészséges levegő, jó ivóvíz és sok egyéb. Mi lehet mégis az oka annak, hogy az idegen nem keresi fel előszeretettel városunkat?!

Nem mondunk újat, midőn az idegenforgalom emelésének egyik gátjává a lakáshiányt emlegetjük, de azt talán nem mindenki tudja, vagy legalább nem vet ügyet arra a gátló körülményre, mely lakosságunk viselkedésében találja magyarázatát. A mi népünk hideg, barátságtalan, sőt, a mi több, bizonyos rétegekben fenhéjázó, ildomtalan. Ha tehát a lakáshiány miatt nem jönnek ide számszámban a nyárra vagy állandó tartózkodásra, úgy népünk viselkedése másrészt az oka annak, hogy a ki elférne is s egyébként jól érezné magát közöttünk, már másodszor nem érdemezt bennünket a városban való letelepedésre.

E két bajon kellene segíteni, hogy idegenforgalmunk előmozdítható volna s a város legalább ily irányba találhatná jövőjének boldogulását. Némi áldozatkészség és vállalkozó kedv csodásan használhatná fel városunk természeti adományait; templom, iskola és erőes rendszabályok pedig puhítólag hathatnának a nép alkalmazkodására.

Nyáraló várossá lehetne tenni Köszegét, kiaknázásával ama előnyöknek, melyekkel az anyatermészet áldó jó kedvében e helyet megajándékozta. Ide jönne, aki javulást keres testi szenvedéseinek, üdülést kifárasztott agyvelejének. Közöttünk is maradna szívesen, ha elégséges kényelmet, figyelmes kiszolgálást és jó ellátást talál és mindent olcsóbban, mint más nagyobb, eddig keresettebb helyeken.

Csupán tőlünk függ tehát, hogy az idegenforgalom a kívánt módon emelkedjék. Ha azonban egyes ház- és lakástulajdonosok, vendéglősök a ritka

egy vendégen meg akarják venni azt a hasznot, melyet meghozna bizonyára a tömeges vendégjárás; ha egyesek az idegenidő előtt elriasztják, akkor a mi idegenforgalmunk kopeket sem fog érni — a jövőben sem.

Falra hányt borsó.

„A Napkelet: a napsugár, mely boaranyozza és életre kelti a földet, hogy a lények rajzó sokasága, az illatos növényzet milliönyi fajtája ragyogjon dúsz szür pompában”. Így mondja a poeta.

„A Kelet: a piszok, szülőanyja számtalan betegségeknek, istápolója undorító nyavalyáknak, szorgalmas terjesztője halálos ragályoknak”. Ilyennek szemléli a kultúrember, a ki már hozzászólt, hogy a szappanban tisztelje egyik legfontosabb tényezőjét az emberi jólétnek.

Nekünk, kik százados harcokat vívtunk, hogy megóvjuk a Nyugat művelődését a Kelet pusztító inváziója elől; kik az ozmán világ legyőzése után is még őrt állottunk, nehogy Törökország révén Európába harcoltassek a pestis és a kolera; kik kultúröregvéseink minden szálával a Nyugat műveltségéhez fűződni óhajtottunk: nekünk kettő okunk lehet, hogy a tisztaságot illetőleg ne a Kelet lanya szokásait kövessük.

Azonban, bár politikai érettség tekintetében szinte felülmulunk bizonyos nyugati népeket, melyek máskülönben a civilizáció élén haladnak — bár az irodalmi és tudományos tevékenység terén néhány évtized alatt századok elmaradt munkáját pótoltuk s bár kereskedelmünk fejlődésnek indul és iparunk nagy lendületet vesz: mindamellott a közegészségügy terén még nem járunk igen közel nyugati idealjainkhoz. Különösen a tisztaság fontos kérdése az, mely nem részesül kellő figyelemben sem a kormány és a hatóságok, sem pedig — s különösen nem! — a köznép részéről.

TARCZA.

Az atyafiak.

Irta: Kincs István.

A dominium felét az agarak és paripák, a másik felét a kártyák ettek meg, úgy hogy az öreg Szunyitay uraságnak alig maradt egyebe a család ősi dicsőségénél. Abból pedig meglehetősen sovány harapás esik, kivált ha azokat a falatokat meg gyerekekkel is meg kell osztani.

No de a Szunyitaynak szerencsére úgy is csak egy magzatot adott az Uristen s mégis azzal sem tudta, mi tevő legyen. A pipálából valószínűleg nem fog megélni, mert mire jobban uelkicsperedik, arra a család ordeiből bajosan marad már annyi, honnan olyan botot vághatna, melyet megfuraszon pipaszárnak. Azért azt gondolta, legjobb lesz a tiut tudományokra fogni. Ha valik valami belőle, utóvégre még megtámaszthatná az ősi kastély roskadozó falait.

Igy került Szunyitay Bencze iskolába.

S a kölyök jól tanult. Akárcsak futógyerek korában is már tudta volna, hogy ez lesz az előbb-utóbb a kenyerre. Elő volt mindenütt s mindenkor, még az egyetemen is beváltott az esze. S épen mire édesapja már mindenét elpipálta, arra Benedek urd kész ember volt ügyvedői diplomával a markában.

Oly szépnek, oly mosolygónak látta a jövőt, hogy minden szerénysége dacára is ily szavakkal vált el egyik jóbarát iskolatársától, Rigó Danitól:

— Isten veled, Dani! mire megint találkozunk, arra remélem, vittem már valamire. Mert ládd-e, a mi családunknak széles összeköttetései vannak s azok révén kezdő ember könnyebben boldogul. Ha rokonaimra nem

számíthatnék, biz' Isten kénytelen volnék veled együtt a bírói pályát választani.

A jó barátok elváltak s bizony sok esztendő elfutott az idő garatján, míg újból viszontlátták egymást. Fürdőn kerültek össze s akkor is Rigó Bendi ismerte meg Benczét; hanem mikor bemutatták neki, akkor meg mégis kezdett tamaskodni, ha vajjon nem-e tévedt, hiszen az ő Szunyitay Bencze barátja haskális, ezt a Benczét meg mint járásbíró emlegették neki. Nehéz volna a kettőt mégis összeegyeztetni.

Hanem összeegyeztették. Szunyitay szívélyesen szorította meg iskolatársa jobbát s mosolyogva mondta:

— Csak megismertél?

— Meg hát — volt a válasz — de szólj egyszer komolyan, prókátor vagy-e, avagy jól hallettam az imént...

— Jól, jól — hagyta rá Szunyitay keserű megadással — a prókátorból bíró lett.

— Pedig azt kár volt tenned, kinek olyan kitűnő családi összeköttetései vannak.

— Hadd el barátom. Engem épen azok az összeköttetéseim vertek meg.

— Hogy érted azt? — tudakolta Rigó Dani szinte elcsudálkozva.

— Mindjárt megérted, csak pár lapot hadd mondjak el ügyvédkedésem keserves történetéből.

— Hallom no.

Szunyitai szivarra gyújtott s azután így kezdte:

— Megnyitottam az irodámat, szépen berendeztem, persze puffra, az újságokban erősen hirdettem, hogy a bejárat melyik utca felől van s azután csöndesen lesni kezdtem, jönnek-e a kliensek.

És barátom, jöttek. Majdnem egymásnak adták a kilincset.

— Jó napot, öcsémuram — kiáltotta az első nyakumba borulva — no csak hogy valahára maga is kész ember. Magában volt úgy is csak minden reménységem.

Itt azután tőviről hegyőre elmagyarázta, miemű pöre vagy on neki. A végén azután hozzátette:

— Nyerje meg öcsémuram a komisz fráterjeit, az Uristen is megáldja, mert az Isten a tanum, de hogy tudok egy garással a jutalmazására lenni. A bélyeg árát is inkább teremtesse ki öcsémuram, az atyafiság kedvéért megteheti.

Mosolyognom kellett a furcsa kliensnek, de hát vigye fránya, nem akartam boldogtalant megkeseríteni, ha már egyszer akkora bizodalma van hozzám, hát azért ne csalatkozzék beunem. Elvállaltam a kétségbeesett ügyét.

No hanem darázsfészekbe nyultam.

Persze osztályról levén szó, mikor az atyafiak egyességét megtámadtam, boront hozzám az alperes.

— Szép dolog, öcsémuram, nagyon szép, mondhatom — kezdte meglehetősen keserűen.

— Kihez van szerencsém, ha szabad kérdeznem? — volt minden, a mit meglepetésemben mondhattam.

— Ja vagy úgy?! tört ki a másik — hát ennyire vagyunk? Igy becsülti maga a rokonságot? Hát nem szegényli magát rokon atyafi ellen pört vállalni. A saját véret akarja tönkretenni? És nem fel az első menydörgeától, hogy majd az ég sisetegő köve mindjárt agyonvágja?

Még több ilyen jambor fohászokozásai is voltak az atyafinak, úgy hogy a végén egészen meg voltam hatva. Meggyőződött tisztára, hogy rokonlétemre gazember vagyok, annak kell legalább lennem a világ szemében, ha az atyafikat sorba meztelenre vetkőztetem.

Mit volt tennem, visszavontam a pört. Hanem erre meg a felpörössel gyűlt meg a bajom. Rám rontott a

Podig a tisztaság ugyászolva orvos és patika együttvéve; a tisztaság egyik legfontosabb tényezője az egészségben maradásnak. Első sorban ő az, aki meg-hosszabbítja az emberi élet tartamát, az ellentállási képességét annak a testnek, amely áldásos gondozásában részesül. A tisztaság hathatós óvszer, mely bárki számára könnyen hozzáférhető és bizonyára a legolcsóbb valamennyi mediczina közül.

És mégis azt tapasztaljuk, hogy az alsóbb néposztályok korántsem élnek vele oly bőven, mint azt saját jólétük érdeke megkíváná. A mi parasztjaink, bár előnyösen különböznek a Kelet piszkos szegény népétől, még sem törődnek eleget sem saját testük gondozásával, sem hajlékuk tisztaságával.

Különösen a szellőztetés körül követnek el sok mulasztást. Azok az emberek, kik élték javarezét mezei munkával a szabadban töltik el, otthon mintha fél-nének a friss levegőtől, oly gondosan zárják el lakásukat előle. Még jobbmódu gazdák házában is a belepőtél télen megüti a penészes, dohos szag, fojtja lélegzetét a fülledt levegő, mert éppenséggel nem, vagy legalább nem eleget szellőztetik a szobákat. Hogy a fűtőanyagot takarékoskodhasanak, inkább pazarolják saját és különösen zsenge gyermekeik egészségét. Hogy Magyarországon a gyermekek halandósága nagyobb, mint átlag minden nyugati országban, bizony leginkább annak tulajdonítható, hogy falusi népünk a higiénia követelményeivel oly keveset vagy éppenséggel nem törődik.

Járványoknak kell kiütni, a hagymáznak kell sorra látogatni a házakat; vagy a fekete aszonymak, a koleraanak rettegetésbe kell ejteni az embereket, hogy ezek az egészség megőrzését, törvényeinek követelményeit némi figyelemben részesítsék. Még a hatóságok maguk is várnak ilyen szomorú impulzusokra, hogy e tekintetben erélyesen fellépjenek.

Mert nem a közegészségügyi rendeletekben van a hujja. Ezek meg vannak szép bőven, épületes paragrafusokra osztva, csak hogy ezek a rendeletek a legtöbb esetben írott malaszt maradnak.

Régmult időkben, mikor különösen a szegényebb osztályokkal kevesen törődtek gyámolólag, mikor a jobbágyok sorsa többnyire a nyomor volt s ezek emészto piszokban sanyilódtak, mindenféle járvány hányaszor meg-tizedelte az ország népességét! Ma, hala a terjedő kultúrának, már haladtunk annyira, hogy az epidemiák jó-részt elveszítették a rettenetességét, a nyomorszerű pestist, a fekete halált már csak hírből ismerjük és a kolera is, ha ellátogat Európába, már csak mérsékelt szedi áldozatait. De azért pusztít vérünkben még ele-gendő vészes betegség, aminek járványzerü fellépése csakis úgy gátolható meg, ha gondosan ügyelünk a leg-szigorubb tisztaságra.

Országunkban a halálozási arány kedvezőbb agyan, mint a napsugaras India némely tartományáé, hol féle-

metes lázok és a kolera állandó fészekkel bírnak. De majd kétszer akkora nálunk a halandóság, mint Hollandiában, Angliában, vagy a közműveltség tekintetében annyira előhaladt skandináv államokban. E tekintetben a statisztika beszédes számai megszívlelendő intés gyánánt szolgálhatnak illetékes hatóságainknak, hogy buz-gón teljesítsék kötelességüket a közegészségügy körül. Különösen pedig gyakoroljanak kellő erélyvel ellenör-zést nemcsak az utcák és terek tisztántartását, illető-leg, hanem ügyeljenek szigoruan minden adott esetben a házak fertőtlenítésére is. Az orvosi közegek pedig, ha igazi emberszeretettel teljesítik hivatásukat, iparkodjanak — esetleg népszerű előadásokban — a higiénát, illetőleg a népet oktatni és a tisztaság fontos kérdéseib-en felvilágosítani. Az intelligens elem, mely érzi azt a hivatását, hogy a népet vezesse, szedje csak elő éke-szólását oly gyakorlati dolgokban is, amilyen egy sze-reny falusi fürdőház létesítése. Tesznek vele a hazai közügynek bizonyára oly nagy szolgálatot, mintha némi meddő politikai kérdésben próbálnák a kapacitálást. Mert hiába, az igazi európai joggal méri a nép művel-tségét a — szappanfogyasztás szerint.

HIREK.

— Személyi hírek. *Schmedes* Ernő cs. és kir. al-tábornagy és hadosztály-parancsnok csütörtök és pénteken városunkban tartózkodott. — *Szmodis* Kálmán posta- és táviró számtanácsos, a soproni posta- és táviró igazgatósági számszertály vezetője e hó 8-án kir. posta- és táviró hivatalukban a szokásos évnegyedes rovacsolást teljesítette, mely alkalommal mindent a legjobb rendben talált. — *Glósz* Ferencz honvédfőhad-nagyot, kezelőtisztet július 1-én Sopronba helyezik át.

— Urnapja. A katolikusok diadalünnepét, Urnap-ját rendkívüli pompa kifejtésével ülték meg mult csüt-örtökön városunkban. Ez az ünnepélyes alkalom egyik élénk tanúbizonysága volt annak, hogy a hitélet nálunk nincs kiveszöben, sőt egyre növekszik s az em-berek szíve mindjobban vonzódik Istenéhez. Kezdő-dött az urnapi istentisztelet magyar kis-misével, melyet ugyancsak magyar szent-beszéd követett. Ez után ün-nepi nagy-mise volt s végre az átláthatatlan sorokból álló körmenet ének- és zeneszó mellett a város-körön felállított négy oltárhoz vonult, onnan pedig vissza a plébánia-templomba. A szent funkciókat a sz. bened-ekrendiek székházának tagjai végezték mint vendégek. *Horváth* Mátyás házfőnök és igazgatónak *Danka* Placid, *Ruzicska* Aurél és dr. *Halmos* Ákos segítettek.

— Ünnepek a koronázás évfordulóján. Junius 8-án volt a koronázás 31 éves évfordulója, mely al-kalommal tanintézetünk majdnem mindegyikében hazafias szép ünnepeket tartottak. E tekintetben legelő jár a dominikák leányiskolája, hol már mult vasárnap ren-deztek nagyszabásu ünnepet. Ez zongora-, ének-előadá-sból és szavaltokból állott és mint mindig igaz gyönyör-űséget szerzett nemcsak maguknak a tanulóknak, hanem az ez alkalomra egybegyűlt válogatott közönségnek is. A külön szereplő leány-növendékeknek, névszerint *Áts* Mariska, *Anhalt* Anna, *Baumgartner* Anna, *Bonczy* Erzsé, *Csírke* Margit, *Draskovits* Irén, *Ecker* Anna, *Gaal* Aliz, *Glósz* Irma, *Köhler* Irma, *Mann* Mariska, *Paller* Fani, *Peczöly* Margit, *Peczöly* Erni, *Perth* Gizzi, *Scheck* Terka, *Szalay* Margit, *Szarka* Margit, *Tauber* Paula, *Tökéssy* Mariska, *Waisbecker* Paula növendé-keknek kedves és sikerült fellépésük volt. Az alkalmi beszédet *Szeibert* Ilona képző növendék olvasta fel. Jól eső benyomást tett a hallgatóságra *Major* János prépost-plébánosnak az ünnepéig végén tartott záró beszéde, melyben dicserőleg nyilatkozott a fáradozó nővérek vál-lásos és honleányi működéséről.

A kath. elemi fiúiskolában június 8-án reggel 8 órakor gyülekezett a gyermekcsereg s megérvén a tanítók előadásából a koronázás jelentőségét, 9 órakor nem-zeti eszű és czímeres zászló alatt az új plébánia tem-pomba ment ünnepi istentiszteletre. Ugyanakkor és epp oly rendben a dominikák leány-növendékei is megjelentek a templomban.

A községi polgári iskola mindkét nembeli ifjuságának kath. része reggel 8 órakor misére ment, 9 órakor pedig a többi vallásbeliekkel az iskola helyiségében ünnepégre gyülekezett. Ez üdvözlő dallal kezdődött, mire szavaltok következtek a *Steierlein* Gábor igazgatótól a magyar koronázási ünnepély feukölt szavakban való méltatása. Nagyon sikerült számát képezte a programnak az egy-veleg *Bánk-Bán* operából, melyet *Kárpáti* Sándor tanár zongora-kísérete mellett *Benedek* Sándor IV. oszt. tanuló hedgün adott elő. Alkalmi költeményeket szavaltak: *Czenec* Rósa IV., *Czike* Julcsa III., *Hauke* Augus. ta II., *Reimann* Antónia I. leány-osztályu; továbbá *Perger* László IV., *Huszár* György és *Weinberger* Géza II., *Horváth* Desző I. fiú-osztálybeli növendékek. Szép hal-ladaaról tanuskodott az ifjusági zenekar, melynek játéka befejezte a koronázási ünnepélyt.

A gimnáziumi ifjuság a koronázás évfordulója al-kalmából reggel fél 8 órakor esent misét hallgatott és d. e. 11 órakor az intézet dekorált rajztermében gyüle-kezett. A gimnáziumnak az ünnepléshez szerzett reno-méja ezuttal is nagy, válogatott közönséget vont az iskola falai közé, hol pontban 11 órahor felhangzottak a *Hymnus* hangjai, melylyel megkezdődött az ünnepély. Szép szavaltokat hallottunk *Edler* J. és *Taffik* F. I., *Gesttner* K., *Strnadt* K. és *Horváth* J. II., *Borényi* Gy. III. és *Marton* J. IV. osztályu tanulóktól. Közben az ifjuság énekkara és a zeneművelő csoport játéka szép változatokat teremtett a program egészében. Leg-

végül *Horváth* Mátyás igazgató az ünneplő közönséghez intézett beszédében a koronázás jelentőségét fejtegette, igen szép motívumokat szöve tárgyához.

— **Vívóverseny.** Az idei bécsi vívóversenyen vá-rosumk is képviselve volt *Maróthy* Géza derék honvéd-hadnaggyal, a községi elite társaságnak ezen nélkülöz-hetetlen tagjával, a ki már más alkalommal is többször kimutatta, hogy szorgalommal és vasakarattal mily szép eredményeket lehet elérni a gyakran tövises katonai pályán is. Csak a mult télen végezte el a vívó-és torna tanfolyamot és már is dicsőséget árasztott a helybeli tisztikarra fényos győzelmével. Az egész hadsereg legjobb 90 amateur vívója közül ő nyerte el a 13. díjat: az első ematér érmet oklevéllel. Csak elismeréssel adozhatunk a hercules erejű hadnagynak, hogy ügyességgel párosult erejét ily kiváló eredménnyel érvényesítte. Egyben meg-említtjük, hogy ugyanezen versenyben, de a „mesterek” között, résztvett *Zulawsky* Béla főhadnagy is, a helybeli alreáliskola tanára, a ki úgy a törvívásnál, mint a kurd-vívásnál az első kitüntetettek között volt.

— **A községi sör kintüntetése.** Nem az első eset, hogy valaminek becsét, kiválóságát idegen helyen előbb elismerik, mint a saját fészkeben. A községi sörnek jó-ságát is máshol, mondjuk az egész környéken, jobban ismerik, többre is becülik, — mint nálunk egyes hely-lyeken. De talán megváltozik a községi sörnek ily rend-kivüli kintüntetése után azoknak véleuinéye, kik annak jeles minőségében eddig kételkedtek. Bizalommal tekint-hetünk a sörgyárnak jövője elé, amikor fenállásának még csak második évében a gyártmánya ily nagy elisme-resben részesül. Triestben, folyó 1898. évi május hó 15-től 31-ig elemi szerek- s italokról stb. tartott nem-zetközi kiállítás jury-je rézeről elismerő okmányokkal és aranyéremmel lön kintüntetve. Gratulálunk *Berán* Antal sörfőző-mesternek s a sörgyárnak!

— **Áthelyezés.** A megye főispánja *Lauringer* István közigazgatási gyakornokot a községigazgatás érdekében a felső-öri szolgabírói hivatalhoz helyezte át.

— **Évzáró vizsgálatok.** A polgári fiú és leány-iskolában az évzáró vizsgálatok sorrendje a következő: Junius 11-én ág. ev. hittan és toruaverseny. Jun. 12-én izr. hittan. Jun. 13-án róm. kath. hittan d. e. a fiúk, d. u. a leányok. Jun. 13-án és 14-én magánvizsgálatok; vizsgálati elnökhelyettes: *Steierlein* Gábor. Jun. 15-én d. e. I. fuosztály vizsgálat; vizsgálati elnökhelyettes: *Michaelis* Izidor. Jun. 15-én d. u. I. leányosztály viz-gálat; vizsgálati elnökhelyettes: *Somogyi* Miklós. Jun. 16-án d. e. II. leányosztály vizsgálat; vizsgálati elnökhelyettes: *Martinkovits* Mátyás. Jun. 16-án d. u. II. fuosztály vizsgálat; vizsgálati elnökhelyettes: *Csike* Ferencz. Jun. 17-én d. o. III. fuosztály vizsgálat; viz-gálati elnökhelyettes: *Dr. Wiener* Márk. Jun. 17-én d. u. a III. leányosztály vizsgálat; vizsgálati elnökhelyet-tes: *Községi* József. Jun. 18-án d. e. IV. leányosztály vizsgálat; vizsgálati elnökhelyettes: *Szovják* Hugó. Jun. 18-án d. u. IV. fuosztály vizsgálat; vizsgálati elnök-helyettes: *Steierlein* Gábor. Jun. 19-én évzáró ünnepély.

— **Halálozás.** *Porpáczy* János, Köszeg város nyu-galmazott rendőrkapitánya tegnap reggel 6 órakor a betegházban meghalt, élete 47-ik évében. Kevés ember-nek jut annyi a szenvedésből, mint a menyvit a meg-boldogult elviseit. Szervi szivbajában két éven át kin-lódott és az utóbbi időben bol saját lakásán, hol fel-váltva a községi és szombathelyi kórházban keresett, de nem talált enyhülést. Most végre megváltotta szeu-vedéseitől az ez esetben irgalmanak mondható halál. Hült tetemeinek ma d. u. fél 5 órakor a város díszteme-tést rendez. — *Porpáczy* 1889-ben honvédfőhadnaggyal lett Köszeg város rendőrkapitányává s mint igazi katonai karakter becsületesen vezette a város rendőrgyűjét egész 1896-ig, amikor betegeskedüi kezdött s magát helyettesíteni volt kénytelen. A mult év november 1-vel vonult teljesen nyugalomra, amikor a város kép-viselő-testülete, bár arra kötelezve nem volt, havi 40 frtot szavazott meg a részére. Köszeg szab. kir. város tisztikara a következő parter bocsátotta ki:

Köszegh szab. kir. város tisztikara tudatja szeretett tisztársának, *Porpáczy* János nyug. rendőrkapitány s honvédszázados, a koronás arany érdemkereszt tulajdo-nosának f. é. június hó 11-én reggel 6 órakor hosszas szenvedés és a végső szenteések ájtatos felvetele után életének 47-ik évében történt elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 12-én délután fél 5 órakor fognak az együületi betegházban a róm. kath. szertartás sze-rint beszenteltetni s onnan a helybeli sirkertben örök nyugalomra helyezettetni. Köszegh, 1898. június 11-én. Béke hamvaira!

— **Az első kapavágás.** Az ág. ev. felső leány-iskola építéséhez boluap fognak. Megkezdik a kút, majd meg az épület alapadását.

— **Évzáró vizsgálatok.** A helybeli kath. elemi népiiskolák idei évzáró vizsgálatait a tanító-testület ja-vaslatára ekként állapította meg az iskolaszék:

Jun. 20-án d. e. az I. fiú- és I. leányosztály, d. u. a II. fiú- és II. leányosztály; 21-én d. e. a III. fiú- és III. leányosztály, d. u. a IV. fiú- és IV. leány-osztály vizsgálat s e napon este 6 órakor a felsőbb fiú-osztály közgyakorlati; 22-én d. e. az V.—VI. egyesít-tett fiú-osztály és d. u. a községfalvai osztatlan népiiskola vizsgálat. Junius 28-án ünnepélyes Te Deum és záró-ünnepély. Az egyes osztályok vizsgálatain az elnöki tisztet *Major* János prépost egyházi, és *Markovits* József világi elnök viselik és pedig a történet megállapodáshoz képen *Major* János az I. és III. leány-, továbbá a II. és IV. fiú-osztályban, *Markovits* József az I., III. és V.—VI. fiú- és a II. és IV. leányosztályban foglalja el az elnöki széket.

— **Halálozás.** *Unger* Gusztáv, rohozói ev. lelkész e hó 8-án örök nyugalomra tért s földi maradványait a közönség óriási részvétele között e hó 5-én adták át az auyaföldnek. Köszegről is sokan vettek részt a 42 évig

őszekerítve a szőszegő hitvány teremtésemet; lerakott a sárga földig. Annyit engedett meg magának tulajdon lakásomban, hogy ha nem nézem az atyafiságos lakzika-ban megöszült üstökét, hát nyomban belekapaszkodom mind a tiz körmömmel. Ugy azonban csak másokkal dobattam ki.

Megfogattam, atyafiakkal nem vesződöm többet. Eimentem takarékpénztárhoz s annak lettem jogi képviselője. Itt igen egyszerű az ügyvédeké. Az adós, ki nem fizet, azt kilicizálom és punktom.

Csak hogy az én jó rokonaim is itt üdvözöltek. Manó tudja, micoda familia a mi familiánk, egy közös jó vonása valamennyinek meg van: kitünően ért az adóságcsináláshoz. A takarékpénztárnak majdnem minden heverő pénzét az én rokonaim gyümölcsöztették a kártyán. Fizetésről persze hallani sem akartak s így mit volt tennem, az igazgatóság megbízásából megint csak a rokonokat pöröltem.

Hanem azt az öszseroffenést látni, a mit most a sok atyafi megcselakedett. A tekintetes vármegyének nem volt olyan szeglete, melyikben engem össze nem káromkodtak volna. Mindenki engem okozott, hogy én akarom megadni sírját . . . Elég példa lehetne előttem az édesapám. Ha birtokával egyetemben az életét is agyon nem találta volna már pipálni, hát szegylene lenne a familiának. S lám én másokat is arra a sorsra akarok juttatni a helyett, hogy a takaréknál inkább újabb váltókra és adósevelekre pénzt szereznek nekik. Mert hát nehéz az élet manapság. Nem lehet adóság csinálás hijján egzisztálni, mióta a zaidó viszi el a termést.

Ilyenfajta hangok hallattazottak még mielőtt egy komoly lépést tettem volna. Az intő czédula maga hozta őket már akkor dühbe; mikor meg foglalni mentem, az egyik rokonom ceupa atyafiságos jó indulatból vas-villát fogott rám.

No, hanem — fejezte be *Szunyitay* Bencze elő-adását — megelegeltem már az ügyvédséget. Epen azok fordultak ellenem, kiktől legtöbbet vártam: bizony hogy a rokonaim csufolták föl. Nem tudtam különben menekülni a hinárból, ott hagytam az ügyvedi pályát, hová mérhetlen ambicióim vitte, fölcseptom egyszerűen bírónak.

— De hát ki állítja vissza akkor a *Szunyitay* család ősi fényét? — kérdé *Rigó* Dani kíváncsian.

— Az *Ursten*, barátom, majd csak a jóságos *Ur-isten* — volt a válasz.

lelkészoldó pap temetésén, köztük Michaelis Izidor és Prühle Henrik lelkészek, kiknek elsője a háznál meghatározott beszédet mondott.

— **Apró sütemény.** A buza ára jóval lecsökkent már, hanem a péküzletek készítményei még mindig a hét sovány esztendőről tanuskodnak. Olyan parányi ma is a *kifli*-nek nevezett jószág többi pajtásaival együtt, miut ezelőtt 2—3 hónappal, amikor a buza ára horribilis volt s a fogyasztó közönség méltán kérdezheti, hogy hát: meddig tart még ez a drágaság?

— **Hymen.** Borossay Klára kisasszonyt, Borossay József Kőszegen lakó nyugalmazott tanító leányát a napokban eljegyezte Kovács István ménfői tanító.

— **Mulatság az erdőben.** Tüztőlóink ma tartják tavaszi mulatságukat a Klausen-ban. Közönségünk bizonyos részben részt a mulatságban, mely oda künn, faurnyas helyen oly kellemetesen igérkezik.

— **Tüztőló-mulatság.** A doroszlói önkéntes tüztőló-egyletnek folyó hó 5-én a Pogányban tartott tavaszi mulatsága kedvező időben kiűnően sikerült. Élénk részt vettek a mulatságban községi és az egész nagy mulató társaság a legszebb emlékekkel hagyta el a szomszédos hegyalját. Az egyesület elnöksége lapunk útján hálás köszönetét tanácsolja azon szíves pártfogásért, melyben szomszédokat Kőszeg lelkes polgársága részesítette. Különös hálaival emlékezik meg az elnökség azon nagylelkű adakozásokról, melyek a mulatságon befolytak. Felülírtakat teljesítették: Waisbecker Ede, Némethi Imre, Korochmáros Gáspár, Kőszegi József, dr. Stúr Lajos, Czike Ferencz, Müller Ede, Patonai Sándor, Lauringer Ede, Róth Jenő, Gullner Mihály, Schmidt Mihály, Kühn Lajos, Kirchkupf Mihály, János Lajos, Eitner Gusztáv, Bonitzer József, Joó Sándor, Frankl Mór, Dancsics János, Finta Imre, N. N., Kárpáti Sándor, Horváth Béla Kőszegről; Hodossy János, Stirling Lajos, Kutschera Ádám, Hábertler József, Kapni N., Sasa Sándor, Bakó Mihály, Vaskó Gusztáv, N. N. Szombathelyről; Karmos Vincze plebánus, Borovánszky Antal Szerdahelyről; Ötler Gusztáv, Czügödi Mihály Lukácsházról. Klauzer János Ns.-Csöböl és Fatalin János Doroszlóból.

— **Bucsu.** Mult vasárnap megtartották kethelyi szomszédjaink templomuk bucuját. Ez a jó németajku nép ilyenkor délelőtt a templomban ájtatosodik, délután pedig csinos faluja utcáin csoportosul s részint csövegéssel részint tánczal tölti idejét. A bucsura Kőszegről is számosan rándultak ki Kethelyre.

— **Az időjárás májusban.** A hőmérséklet reggel 7 órakor 13°-10°, délután 2 órakor 19°-10°, este 9 órakor 13°-5°, tehát a napi hőmérséklet 15°-9° volt. Legmelegebb 23-án volt 26°-kal, leghidegebb 13-án 7°-kal. Ha összehasonlítást teszünk az e havi rendszeres hőmérséklettel, úgy találjuk, hogy az ideai május 1°-5°-kal melegebb volt a szokottnál. Összehasonlítva az ideit a múlt évi májussal, úgy találjuk, hogy az idén 2°-3°-kal volt melegebb. — A légsúlymértő átlagosan 733.9 mm-en állott, 1.5 mm-rel a rendszeren alul. Legmagasabban, 741.1 mm-en 15-én; legalantabb, 724.1 mm-en 12-én állott. — Eső 11 napon esett és a csapadékmennyiség 145 mm. volt, 50 mm-rel több a rendszeres havi csapadékmennyiségnél. Zivatar 4-szer volt, szélvihar 2-szer, egész tiszta idő 2, egész borús 4 napon.

— **Ingtatlanok forgalma.** A múlt hét folyamán a következő ingatlanok kerültek telekkönyvi átírás alá: Ritter Daniélné után a 279—280/a. 2409—2410. hsz. sz. 188. számú házról öt illetett rész fele Kelemen Gáspár javára 1000 frt becsárban. — Özv. Fuchs Jánosné, Fuchs Terézia, Fuchs Anna, Fuchs János, úgy is mint gyám és Fuchs Ferencz után az 1283. és 1284. hsz. 752. sz. ház 7600 frt vételárban Borhi János javára. — Fuchs Ferencz után a 2628/b., 4807/b., 2688., (2552—2553/b.) 6304., 4279., 1966., 4692/a., 6301., 2557., 1057., 1058., 1061/a., 4250., 4251., 4252., 2628/a., 4607/a., 1486/a., (2743—2744.), (6173—6175.), 2618/a., 2640., 2630. hsz. 626. sz. háznak öt illetett része özv. Fuchs Jánosné javára 2000 frt vételárban.

Különfélék.

* **Palesztina felvirágzása.** A jesszai angol konzul kimutatása szerint Palesztina jó utban van a vagyoni felvirágzás fele és kivitele a múlt évben is jelentékenyen emelkedett. Az emelkedés 1 millió 400 ezer márkát tesz ki. Különösen kukoriczát, faulajat, gyapjút és borb szállítások külföldre nagyobb mennyiségben. A palesztinai bor hire mind jobban és jobban elterjed és az európai piacokon kívül Egyiptomba szállítottak belőle sokat. A kimutatásu a következők olvashatók: A zsidó és a német gyarmatok mind nagyobb mennyiségben termeszik a bort, a melynek minősége is évről-évre jobb lesz. Ez a keresletforrás nagyfotosságú lesz csakhamar, különösen most, hogy nagyobb figyelmet kezdenek fordítani a kivitelre és a helyi fogyasztásra is.

* **A vidéki színház rendezése.** Perczel Dező belügyminiszter a magyar vidéki színház rendezése és jövőben való továbbfejlesztése érdekében szabályzati tervezetet állított össze. A miniszter szabályzati tervezete három részből áll: az első rész a színházgatói engedélyekről és a színházulatok szervezéséről szól, a második a színházi bizottságokról, a harmadik a főfelügyeletről és a negyedik az állami segítségéről. Az orsz. magyar színházegyesület a június 7-én tartott igazgatósági tanácsülésen tárgyalás alá vette a szabályzati tervezetet.

* **A kávé folytonos terjedését** mutatja, hogy 1860 óta a termelés ötszörte nagyobb lett, de tultermelésről sohasem panaszkodnak, noha a kávé ára egyre emelkedik. A kávét minden nép használja, legkevésbé az orosz, de azért Oroszországban is el vau terjedve. Érdekes tudni, hogy az Európába hozott kávé nagyobb része Braziliából jön.

* **Férflak és nők ereje.** Párisban az erőmérő tudományos próbákat tettek férfiak és nők izomerejével. Erőteljes egyéneket választottak s a következők eredményekhez jutottak. A férfiak erejének a nők átlag háromötödrészt teszi. A legerősebb férfi 190 fontot tudott lenyomni, a leggyöngébb 90 fontot, a középerő tehát 126 font. A jobb kéz átlag 22 fonttal bír többet, mint a bal. A legerősebb nő 99, a leggyöngébb csak 36 font erejű, a mi feltűnőleg csekély s így a középerő 74 font, a jobb kéz 12 fonttal erősebb. Még az is feltűnt, hogy az alacsonyabb nők ereje rendszeren több, mint a magasaké.

Menyasszonyruha-selyem 65 krtól

14 frt 65 krig méterenként, — valamint fekete, fehér és színes Henneberg-selyem 45 krtól 14 frt 65 krig méterenként — a legdívatosabb szövés, szín és mintázatban. Privát-fogyasztóknak postabér és vámmentesen, valamint hához szállítva, — mintákat pedig postafordultával küldenek, **Henneberg G. selyemgyárai (cs. k. udv. szállás) Zürichben.** Magyar levelezés. Svájcban kétszeres levélbélyeg ragasztandó.

Csarnok.

A mostoha.

Isten, ki láthatta szegény Janka lelkét, tudta, hogy ő mindig csak a jót akarta. A derék lánynak mégis folyton szemére hányták, hogy minek is született ő tulajdonképen, mikor olyan semmirekellő s annyiszor mondogatták előtte, hogy ilyen meg amolyan rossz, míg a szánandó teremtés végre maga is elhitte. Sirt is eleget a szegény gyermek, hogy miért is jött a világra, ha nincs ki őt szeresse, úgy mint a többieket. Ha látnia kell, hogy apja hogyan dédelgeti ifjabb testvéreit, míg számára csak nagy ritkán talál egy jóindulatú szót. Ha nem tudja, miféle érzés az öröm, amit úgy sem volna kívül megosztania és ha el kell rejtenie bánatát, mert nincs, aki nyájasan vigasztalná. Őt nem cizrogatták, mint más gyermeket, nem csókolgatták soha. Még a testvérei is — igaz, hogy csak apjuk részéről testvérei — úgy bántak vele, mint kelletlen idegennel. Az az asszony, pedig, ki azért költözött házukba, hogy második anyjává legyen, bizony csak mostoha maradt iránta.

Hogy is ne, mikor a tulajdon apja is idegenkedett a gyermektől, ki szakasztott mása volt korán elhunyt édes anyjának, míg az apjára nem emlékeztetett egyetlen vonása sem. Születése nem okozott volt örömet a házban, valami pletyka járta azon időben a falut s a bázastársak közt annak idején nagy volt az egyenlenség. A kis gyermeket az apa csak túrtta, de nem szerette s mikor valamelyest megnőtt, bizony inkább csak úgy tartották, mint cselédet, semmint olyant, kinek jussa van a vagyoni fele részéhez, mint anyai örökéhez. S bár a jómódu paraszt házában mindnyájan dolgoztak, a legnehezebb munka azonban mégis mindig csak Jankának jutott, ki szólan megadással végezte a legkelleitlenebb dolgot is, bár nagy ritkán érte őt jutalmul dicséret szó, de annál gyakrabban a szidalom.

A szegény teremtés végre egészen beletörődött nehéz sorsába, azt hitte, úgy kell ennek lennie, hiszen, mint mondják: rossznak született ő s bűnhődnie kell nemcsak a saját, de az anyja vétkeért is. Azért Janka a sors igazi kegyének vette, mikor egy napon kérő köszöntött a házukba, kérő, aki őt szemelte ki lélettársul. Igaz, hogy nem volt afféle fiatal ember, ki hozzáillt volna az ő erőteljes buszvéves korához és igaz, hogy ő az Audrás bácsit inkább amolyan kemény szívű embernek ismerte. De azért boldogan követte vőlegényét az oltárhoz, nem sejtve, hogy csak felcsérelti az egyik rabságot a másikkal.

Mert mikor András gazda megkérte Janka kezét, őt nem annyira szerelem, mint inkább a józan számítás vezérelte. Hiszen a leánynak anyai részről csinos vagyonszája volt, meg aztán dolgos volt, hozzászokva a legnehezebb munkához. Ilyenformán nemcsak asszonyt hoz a házba, amelyben első felesége után négy gyermek kiáltozott anyja után, hanem egy szorgalmas cselédet is, kinek még bért sem kell fizetni. Ugy is bánt a feleségével, mint egy cseléddel s Janka csak jámboran küvette ura minden szavát, még mindig hálát adván az Istennek, hogy most már csak egynek a parancsát kell teljesíteni, míg a szülői házban mindenki rendelkezett ő vele.

Ugy hozta magával a sora, hogy ő, ki fenékiig üritette volt a mostohaág keserűségét, most maga is négy gyermek mostoha anyja lett. De inkább anyja, mintsem mostoha. Nem akarta ő, hogy az az ártatlan négy kis jószág végig szenvedje ugyan azt a kálváriát, amelyen ő ifjúságában hullatott annyi keserű könnyet. A tulajdon anyjuk se bánhatott volna gyöngédebben az árvákkal, kik az első pillanattól fogva megérezték szeretetét s szívük egész melegével vonzódtak hozzá. Egész kincset az anyai gyöngédségnek pazarolta a mostohákra, hiszen az ég ugyanis megtagadta tőle az igazi anyai örömet, nem áldván házassági frigyét gyermekkel.

S multak az évek szürke egyhangúságban. Vénült az asszony s vénült az ura is, ki bár megbecsülte Janka erőit, mégsem tett le zsarnokságáról, melyet nemcsak a felesége, de gyermekei is súlyosan éreztek. Különösen Liza, a hajadon, a legidősebb leány, kinek a kedvéért már nem egy férfi megfordult náluk háztűznézőben. Ámde András gazda nem szívesen fogadta a fiatal legényeket, hisz neki már terve volt Lizával; igaz, hogy afféle házassági terv, melyről az hallani sem akart. De az öreg nem tagított s várta csak, míg megpuhul a leánya s követi azt, kit az apja választott számára s elfelejti azt a másikat, ki szívét bírta.

Mert Liza szíve már nem volt szabad. Ott lakott már régesrég egy nyalka legény, a szomszéd bognár Gyurija, kivel már együtt járt az iskolába, együtt játszottak gyermekkorában. Ebben a frigybe pedig az öreg semmiképen sem akart beleegyezni. Nemcsak mert hosszú pere volt a szomszédal, de még inkább, mert nem akarta mesteremberhez adni leányát, kinek se földje, se vagyonszája, csak két keze munkája. Sőt még az sem, mert most huszonéves korában még egyszer, utoljára kell sorozásra mennie s bizonyára ott tartják majd három évre.

S ott is tartották. Nagy volt Liza bánata, mert nagy idő ám az a három esztendő s hogy fogja ő majd kibírni a harcot apja ellen, míg szíve választottja csak a távolba gondolhat rojja. Mert hogy gondolni fog, abban bizott Liza s a Gyuri is megfogadta szentül. Csak-hogy mikor az történt, künn a réten, az öreg András bácsi is közbe jött, nagy patáliát csapott és szigoruan megtiltotta a leánynak, hogy a szerelmes legényvel valaha találkozzon merészelen. Busult tehát szegény Liza, hogy szinte hervadni kezdett. A jó mostohának pedig, aki szenvedni látta, megérett a szíve rajta. Szegény Janka ugyan, kinek élete már korai óz felé közeledett, még most sem tudta, mi az a szerelem, az ő szívének nem volt szabad megszólalnia; de tudta, tapasztalta volt, mit tesz a házasság élet szerelem nélkül. A jó asszony megsajnálja Lizát, kinek hasonló sorsot szánt az apja, mint a milyen alatt ő maga görnyedt. És bár nem mert nyíltan ellenkezni az ura akaratával, titokban mégis a szerelmesek pártján állt. „Talán csak kihuzzák valahogy azt a három esztendőt s ha a legény visszatér, még minden jóra fordul”.

Csak-hogy az ifju pár emésztő szerelmének a vigasztaló szó nem volt elég. Találkozzon szerettek volna, ámde az öreg András egész nap úgy vigyázott Lizára, úgy feltette minden lépését, hogy összejövetelük szinte lehetetlennek látszott. Liza erre anyjánál, a jó mostohánál könyörgött pártfogásért s ez, jószágos szívével nem tudott ellentállni. Így történt, hogy miután beköszöntött a nyár, az asszony és a leány keő este, mikor az öreg már elnyomta az álmot, szép csendesen kimentek a mezőre, hol a Gyuri fiu már várakozott rájuk. A szerelmesek ott esküdöztek egymásnak örök hűséget, mialatt az asszony örködött felettük, hogy szerelmi párbeszédjük csak — beszéd maradjon.

E boldog találkák visszádták Liza arcának viruló rózsáit, visszádták kedélyének vigaságát. Helyette most az asszony kezdett hervadni, akinek az egészsége nehezebben bírta ki az éjjelozést, hiszen ujjal anyai volt a dolga! Janka nélkülözötte azt az álmot, melynek hiányát nappal nem tudta pótolni, de azért hősiesen minden éjjel elkísérte a leányt. Nem akarta őt megfosztani az ártatlan örömtől, de örködni is akart fölőtte, hogy baja ne történjen. Hiszen ő, mostoha leánya a sorsnak, mindig csak a jót akarta s olyan büszke örömmel töltötte el a fiatalok hálás szeretete.

És mégis balul végződött mindeu. Valamelyik éjszaka nagyon is tikkasztó volt a levegő, ő pedig olyan fáradt, olyan kimerült volt. Elnyomta az álmot. A pezsgő vérű fiatalokat pedig elragadta a szenvedély, a szerelmet lehelő, illatával gyönyörre hívó nyári éj

Mióta a Gyuri fiu bevonult a tüzérséghez, újra kezdett hervadni Liza. Nem lehetett többé titkolni a történeteket. A mostoha is, a leány is, emésztették magukat bubánatban. Az egyik mert hiába állt ellen a szeretetlen, zsarnok apának, mikor nem birt ellentállni az álmoknak. A másik pedig, mert nem birt ellentállni a szerelmesének. A szerelmesének? vajjon! hiszen azt hallhatni Gyuriról, hogy minden vasárnap látják a vároiban nagyban mulatni egy táncteremben, ahová rendszeren egy elhízott szakácsnével köszönt be, egy csaf cseléddel, ki — pénzzel tartja őt

Som Péter.

Közgazdaság.

A vetésforgó-, a legelő- és ugar jelentősége.

A század első felében az összes művelt gazdák abban a nézetben voltak, hogy célszerű vetésforgókkal a termés mennyiségét jelentékenyen fokozhatják; most azonban a műtrágyák általános használata mellett mindinkább tért hódít azon nézet, hogy a vetés forgóktól el lehet tekinteni, csak megfelelő műtrágyák használatával uem szabad fukarkodni.

Szerfelett érdekesek azon 47 évig tartó ezirányú kísérletek, melyek Rothamstedben végeztek s melyeket az angol kormány nem régiebben tett közzé. Ezen most említett kísérletek megdöntötték azon régiebb nézetet, hogy a növények forgóba vetve azért diszlenek jobban, mert ha egymásután többzör lennének vetve, ugyanazon növénynek ürüléke káros hatású volna az utána következő növényre. Minden kétséget kizárólag tisztába hozták e kísérletek, hogy a vetésforgás előnye abban keresendő, hogy a különböző növények a talajból különböző anyagokat vonnak el s áll ez különösen a talajból elvont nitrogén mennyiségére. Angolországban általában véve négyesvetésforgó van és pedig: 1. répa, 2. árpa, 3. lóhere, 4. buza.

E vetésforgó első éve a répa igen kizsárolja a földet, ha az nem részben elegendő műtrágyában. Az említett kísérletek alkalmával az első évben egy a területen termelt 175 m. m. répa, míg a következő répatermő években, ha a talaj nem trágyázott, a termés átlag mindig csökkent, úgy, hogy a 12-ik trágyázatlan vetésből (48 év) már csak 7.5 mázsa répa nyeretett s a három utolsó év termésének átlaga csak 16.5 mázsa raugott. Csak szuperfoszfáttal trágyázva az átlagosan 134 mázsa kevert ásványi trágyával trágyázva 151 mázsa raugott, sőt megfelelő nitrogénnel trágyázva a termés kétszeresnél is nagyobb volt.

(Vége következik.)

